

פרשת שמות

ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו (ד, כד)

וברש"י דביקש להמית את משה כיון שנתרשל במילת בנו אליעזר.

ובגמ' נדרים (לא, ב) איתא תניא אמר ר"י גדולה מילה שכל זכויות שהיו למשה לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה, שנאמר ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו, אמר רבי ח"ו שמשה רבנו נתרשל מן המילה, אלא כך אמר אמול ואצא סכנה היא שנאמר "ויהי היום השלישי בהיותם כואבים וגו'", אשהה שלושה ימים הקב"ה אמר לי שוב מצרימה, אלא מפני מה נענש משה מפני שנתעסק במלון תחלה.

ויש להבין סברת פלוגתתם במה פליגי.

ונראה, ובהקדם דהנה נחלקו האחרונים באחד שהיה בבית האסורים ולא יכל לקיים מצות תפילה בציבור ונתנו לו הזדמנות לצאת לכמה ימים, או עכשיו או בזמן שיהי' יותר מהודר כגון ביום שיש בו קריה"ת וכו', אי צריך לצאת עכשיו דעדיף שיקיים המצוה מיד משום מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, וכדמצינו בש"ך לגבי מצות מילה שצריך שימולו התינוק מיד בבוקר משום זריזין מקדימין למצוות ומצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, או שעדיף שימתין לזמן שיוכל לקיים המצווה בהידור.

וברדב"ז פסק דצריך לקיים המצווה מיד, ובחכם צבי (ק"ו) פסק שימתין לשעה שיוכל לקיים המצוה בהידור, (מעשה היה בימי הגה"צ ר' לייבלה אייגר זצ"ל ששימש כסנדק בברית ואיחר לבוא עד סמוך לשקיעה ורננו על מה ששהה כיון דזריזין מקדימין למצוות ומצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, ושלח החידושי הרי"ם איגרת להשיב על הדבר, דכיון דאיכא הידור מצוה בזה שצדיק גדול משתתף בברית, עדיף לקיים המצוה בהידור מלקיים העניין דזריזין מקדימין).

ולפ"ז סברת המחלוקת בנדרים, דהנה ברמב"ם (פ"ב מהלכות מילה הל"א) פסק בכל מלין אפילו באבן, ומצוה מן המובחר למול בברזל, והנה במילה בברזל איכא סכנה שלושה ימים, ובמילה באבן אין סכנה ואפשר לצאת לדרך מיד, וא"כ ר"י סבר דעדיפא לקיים המצוה מיד משום זריזין מקדימין ולקיים זאת באבן ולא לקיים באיחור ובהידור ע"י ברזל, ורבי סבר דעדיפא לקיים המצוה בהידור וע"י ברזל מאשר לקיים המצוה מיד ומש"כ לא נענש אלא מפני שנתעסק במלון תחילה. (ועי' בחת"ס משכ"ב).

ויל"ע מה היה החיוב של משה לקיים מצות מילה הא עוסק במצוה פטור מן המצוה, דמשה היה עסוק במצות הקב"ה שילך ויחזור מצרימה.

וצ"ל כשי' התוס' דהעוסק במצוה פטור מן המצוה הוא דוקא כשא"א לקיים שניהם, אבל ביכול לקיים שניהם אין פטור.

מקור: רבי נפתלי נוסבוים שליט

פרשת שמות